

BANCA
NAȚIONALĂ
A ROMÂNIEI

Sondaj privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației

---

Februarie 2019

Sondaj* privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației

Trimestrul IV 2018
Februarie 2019

---

* A se vedea Anexa și notele metodologice pentru aspecte legate de caracteristicile și terminologia folosite în sondaj (<http://www.bnro.ro/Anexe-6352.aspx>).

NOTĂ

Toate drepturile rezervate.
Reproducerea informațiilor este permisă numai în scopuri educative
și necomerciale și numai cu indicarea sursei.

Banca Națională a României
Str. Lipscani nr. 25, cod 030031, București
tel.: 021/312 43 75; fax: 021/314 97 52

ISSN 2458-0538

Cuprins

Sinteză	5
1. Creditarea companiilor nefinanciare	7
1.1. Standardele de creditare	7
1.2. Termenii creditării	9
1.3. Cererea de credite	9
1.4. Evoluții ale riscului de credit asociat creditării companiilor nefinanciare	10
2. Creditarea populației	12
2.1. Standardele de creditare	12
2.2. Aspecte specifice creditării ipotecare (achiziția de locuințe și terenuri)	13
2.3. Aspecte specifice creditului de consum	17
ANEXĂ	19

Sinteză

În T4 2018, instituțiile de credit au păstrat neschimbate standardele de creditare pentru împrumuturile destinate achiziției de locuințe și terenuri acordate populației, în timp ce pe segmentul creditelor de consum a fost consemnată o înăsprire moderată. La nivelul companiilor nefinanciare, a fost înregistrată o tendință de înăsprire marginală a standardelor de creditare.

Băncile prognozează o înăsprire semnificativă a standardelor de creditare în trimestrul I 2019, atât în cazul creditelor ipotecare, cât și în cazul împrumuturilor de consum acordate sectorului populației. Similar, și în cazul companiilor nefinanciare este așteptată o întărire semnificativă a standardelor de creditare pentru următorul trimestru.

Tabel 1. Sinteza opiniilor băncilor referitoare la evoluția ofertei și a cererii de credite

Segment creditare		Ofertă		Cerere	
		T4 2018	T1 2019 (așteptări)	T4 2018	T1 2019 (așteptări)
Populație	Credite pentru achiziția de locuințe și terenuri	→	↓	↓	↓
	Credite pentru consum	↓	↓	↓	↓
Companii, total		↓	↓	↑	↑

Notă: Pentru oferta de creditare, săgeata în sus/jos/orizontal indică o relaxare/înăsprire/menținere constantă a standardelor de creditare. Pentru cererea de credite, săgeata în sus/jos/orizontal indică avansul/contractia/ menținerea constantă a cererii, conform opiniei băncilor (referitoare la ultimele 3 luni, respectiv așteptările privind următoarele 3 luni). Culoarea portocalie indică modificări de amploare marginală, iar culoarea maro de amplitudine moderată sau mare.

În T4 2018, cererea pentru ambele categorii principale de împrumuturi destinate populației a scăzut semnificativ. Pe segmentul companiilor nefinanciare, cererea a înregistrat o creștere marginală la nivel agregat. În structură, se observă că cererea din partea companiilor mari s-a majorat moderat atât pe termen scurt, cât și pe termen lung, iar în cazul companiilor mici și mijlocii cererea a fost orientată într-o măsură mai ridicată spre finanțare pe termen scurt, aceasta avansând semnificativ.

Pentru perioada următoare (T1 2019), băncile estimează o diminuare semnificativă a cererii de împrumuturi pentru ambele segmente de creditare aferente sectorului populației. În cazul companiilor, sunt așteptate evoluții mixte: o creștere moderată a cererii pentru împrumuturile pe termen scurt, respectiv o evoluție constantă la nivelul cererii de credite cu scadențe pe termen mediu și lung.

A. SECTORUL COMPANIILOR NEFINANCIARE

- **Standardele de creditare** au înregistrat o înăsprire marginală în ultimul trimestru al anului 2018, relativ la trimestrul anterior. Așteptările băncilor pentru primele trei luni ale anului 2019 sunt de înăsprire semnificativă a standardelor de creditare pentru toate categoriile de companii, atât pentru împrumuturile pe termen lung, cât și pentru cele pe termen scurt.
- **Termenii creditării** au fost relaxați în T4 2018, în special în ceea ce privește scăderea *spread*-ului ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR 1M.
- **Cererea de credite din partea companiilor** a înregistrat un impuls pozitiv marginal la nivel agregat. În structură, se observă o creștere moderată a cererii din partea companiilor mari, în timp ce în cazul întreprinderilor mici și mijlocii cererea pentru finanțări pe termen scurt s-a majorat semnificativ, iar cererea pentru împrumuturi pe termen lung a avut un avans marginal. Creditele respinse, ca pondere în total credite solicitate, nu au înregistrat fluctuații nici în acest trimestru.
- **Riscurile asociate companiilor**, în funcție de domeniul de activitate, au înregistrat variații în T4 2018, în sensul unei accentuări semnificative în cazul energiei, construcțiilor și tranzacțiilor imobiliare. Pentru companiile din agricultură, riscul a crescut moderat, similar evoluției din trimestrul anterior. În funcție de dimensiunea companiilor, băncile au evaluat în creștere, cu o amplitudine moderată, riscul de credit pentru microîntreprinderi și întreprinderi mici, în timp ce în cazul corporațiilor riscul este perceput în scădere.

B. SECTORUL POPULAȚIEI

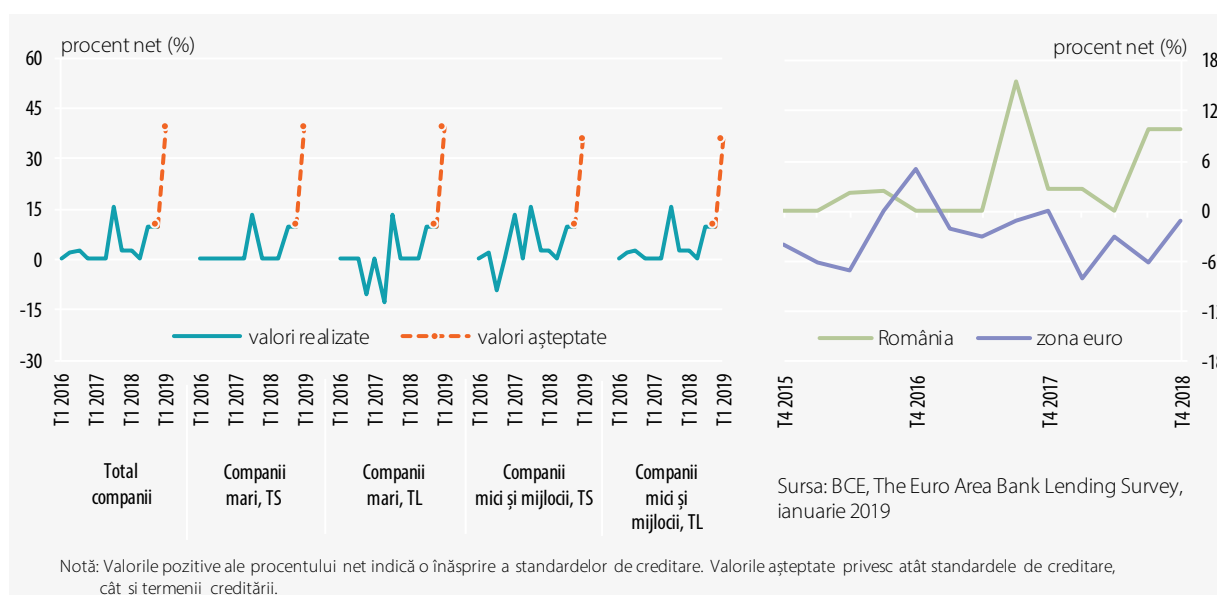
- În T4 2018, băncile autohtone nu au operat modificări asupra **standardelor de creditare** aferente împrumuturilor destinate achiziției de locuințe și terenuri, însă le-au înăsprit moderat în cazul creditelor de consum. În T1 2019, se estimează înăsprirea semnificativă ale standardelor de creditare atât în cazul împrumuturilor ipotecare, cât și în cel al creditelor de consum.
- **Termenii creditării** au consemnat o relaxare marginală a *spread*-ului ratei medii a dobânzii față de ROBOR 1M în cazul împrumuturilor ipotecare, în timp ce în cazul creditelor de consum aceștia s-au menținut la un nivel constant în T4 2018 față de trimestrul anterior.
- **Cererea de credite** a înregistrat o diminuare importantă în T4 2018 atât pentru segmentul împrumuturilor ipotecare, cât și pentru cel al creditelor de consum acordate populației. Pentru următoarele trei luni, băncile prognozează continuarea tendinței de reducere a cererii pentru cele două segmente de împrumuturi acordate populației. De asemenea, în T4 2018, numărul solicitărilor respinse de către bănci a avut o evoluție mixtă, în funcție de tipologia împrumutului: a scăzut marginal în cazul creditelor destinate achiziției de locuințe și terenuri, în timp ce în cazul creditelor de consum s-a înregistrat o creștere semnificativă.

1. Creditarea companiilor nefinanciare

1.1. STANDARDELE DE CREDITARE

În ultimul trimestru al anului 2018, standardele de creditare au continuat tendința de înăsprire marginală consemnată în perioada precedentă (Grafic 1.1). Pentru T1 2019, băncile se așteaptă ca standardele de creditare să se înăsprească semnificativ pentru toate categoriile de companii, atât pentru împrumuturile pe termen lung, cât și pentru cele pe termen scurt.

Grafic 1.1. Modificări ale standardelor de creditare

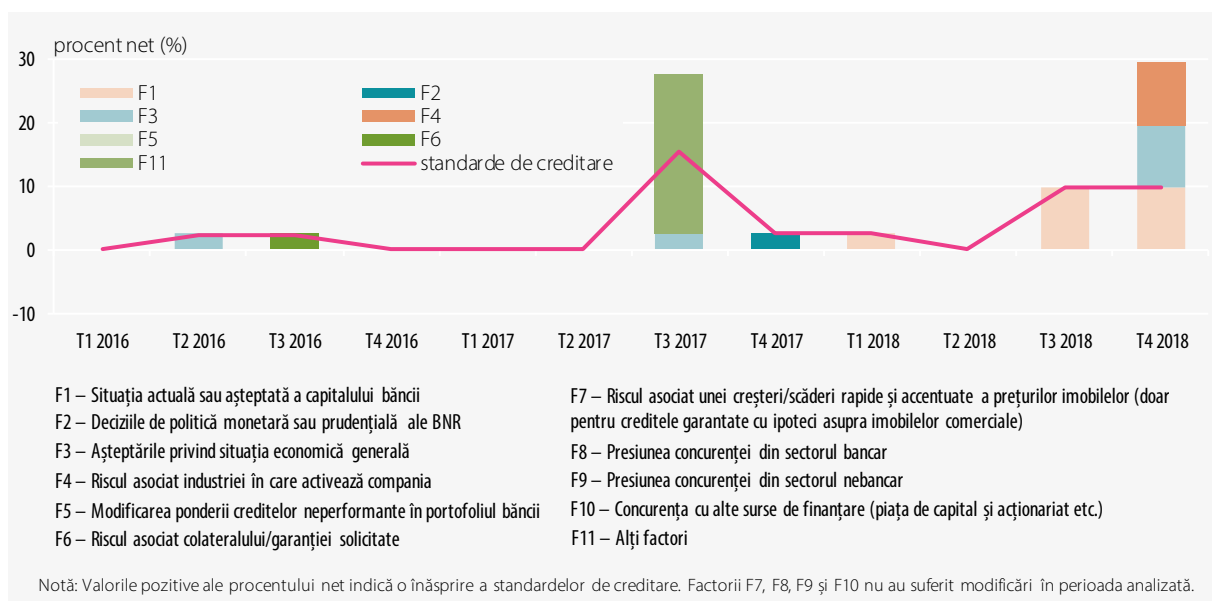
Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare la nivel local în ultimele luni ale anului 2018 s-au referit la situația actuală sau așteptată a capitalului băncii, așteptările privind situația economică generală și riscul asociat industriei în care activează compania, toți înregistrând o creștere marginală comparativ cu trimestrul anterior (Grafic 1.2).

În cazul zonei euro, standardele de creditare pentru companii au avut o evoluție relativ constantă în T4 2018 comparativ cu trimestrul anterior (-1 la sută în T4 2018 față de -6 la sută în T3 2018), conform așteptărilor băncilor (Grafic 1.1). Factori precum percepția riscului, costul finanțării și constrângerile bilanțiere au avut o influență neutră asupra standardelor de creditare, contrabalansând elemente precum presiunile concurențiale (din partea altor bănci), care au acționat în sensul relaxării acestora. Pentru primul trimestru al anului 2019, băncile europene anticipează o înăsprire marginală a standardelor de creditare pentru companii (cu 2 la sută). Cererea de credite din partea firmelor s-a menținut pe un trend crescător și în T4 2018 (+9 la sută), însă băncile se

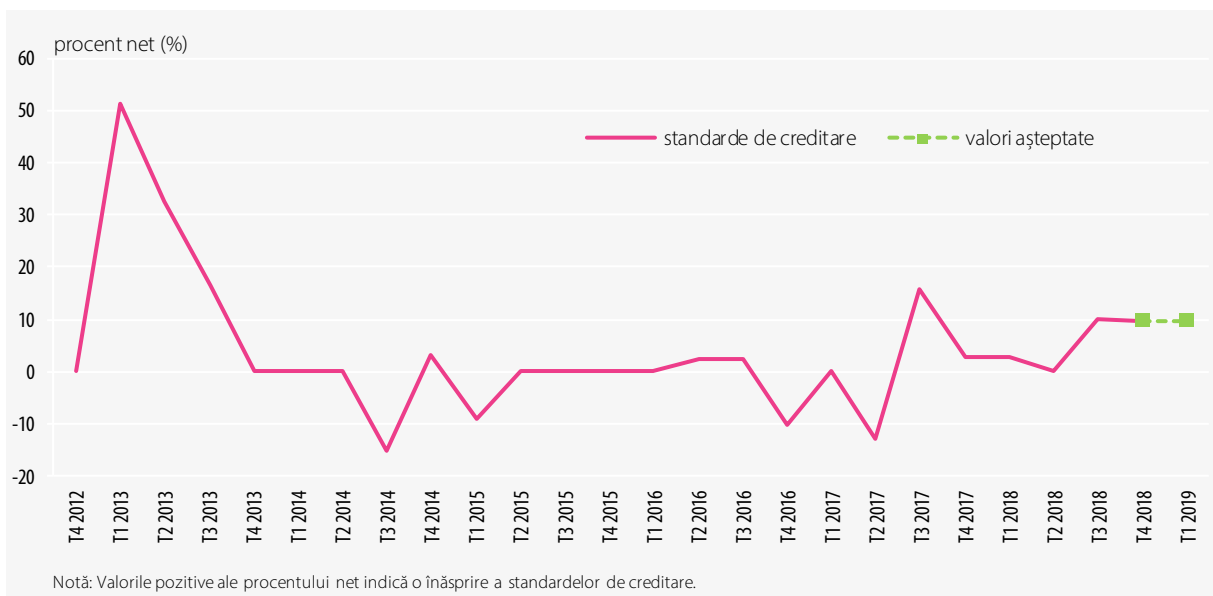
asteaptă la o diminuare a ritmului de creștere în următoarele trei luni. Ratele scăzute ale dobânzii, investițiile fixe, necesarul de finanțare pentru stocuri și capitalul de lucru, precum și activități de tipul fuziunilor și achizițiilor sau refinanțării datoriei au fost principalii factori responsabili pentru creșterea cererii de creditare din partea companiilor.

Grafic 1.2. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

Standardele de creditare pentru împrumuturile garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale și-au continuat tendința de înăsprire marginală în T4 2018, iar estimările băncilor pentru trimestrul următor sunt de menținere a acestei dinamici (Grafic 1.3).

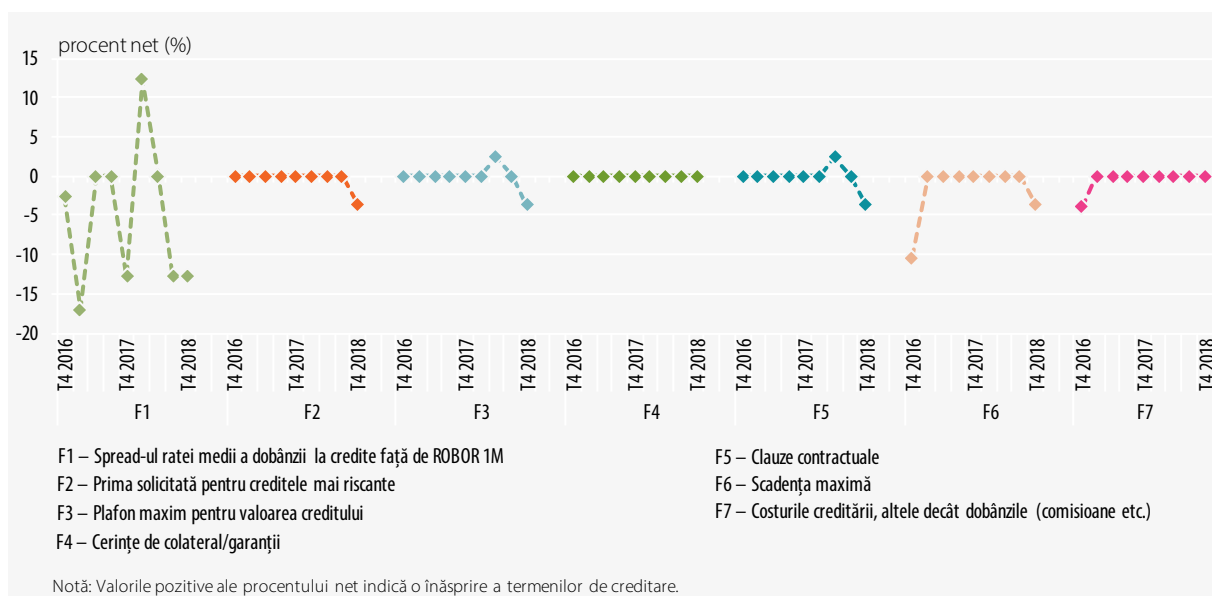
Grafic 1.3. Modificări trimestriale ale standardelor de creditare pentru credite garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale

1.2. TERMENII CREDITĂRII

Termenii contractelor de credit pentru companii au înregistrat o relaxare în ultimele trei luni ale anului 2018 comparativ cu trimestrul anterior (Grafic 1.4). Astfel, *spread*-ul ratei medii a dobânzii la credite față de ROBOR 1M a consemnat o relaxare moderată, iar termeni precum primele pentru credite riscante, plafonul maxim pentru valoarea creditului, clauzele contractuale și scadența maximă s-au relaxat marginal.

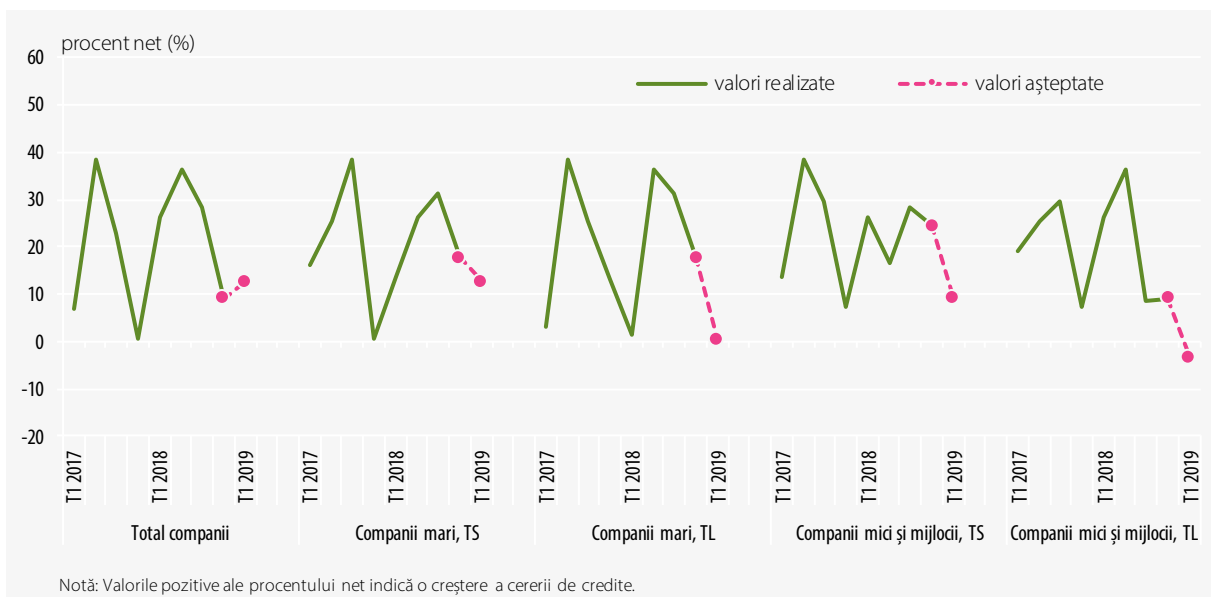
Grafic 1.4. Modificarea termenilor contractelor de creditare

1.3. CEREREA DE CREDITE

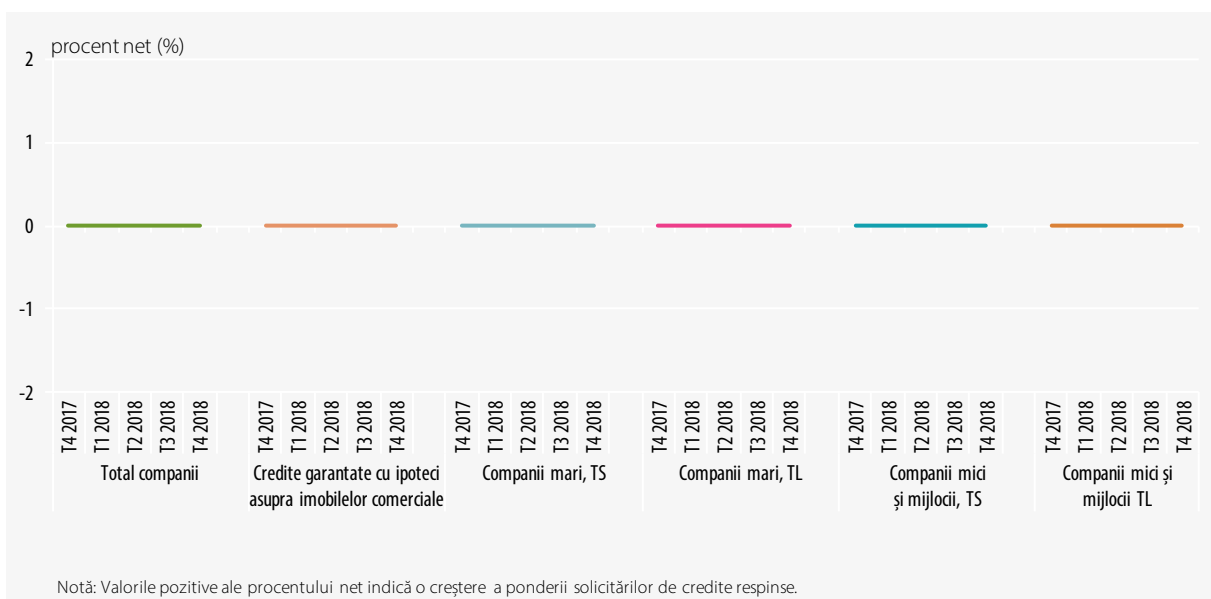
Solicitările de credite din partea companiilor nefinanciare au crescut marginal la nivel agregat (Grafic 1.5), sub așteptările inițiale ale băncilor. În structură, se observă că cererea din partea companiilor mari a crescut moderat atât pentru finanțări pe termen scurt, cât și pentru cele pe termen lung. În cazul companiilor mici și mijlocii, cererea a fost orientată cu precădere către finanțarea pe termen scurt, aceasta crescând semnificativ. Pentru creditele pe termen lung, creșterea cererii din partea companiilor mici și mijlocii a fost marginală, cu cel mai mic ritm comparativ cu celelalte categorii. Băncile se așteaptă ca în T1 2019 cererea de finanțare a companiilor să crească în cazul creditelor pe termen scurt, în timp ce pentru împrumuturile pe termen lung se estimează o evoluție relativ constantă.

Grafic 1.5. Dinamica cererii de credite

Similar exercițiilor precedente, ponderea creditelor respinse în totalul împrumuturilor solicitate nu a înregistrat modificări (Grafic 1.6).

Grafic 1.6. Evoluția ponderii solicitărilor de credite respinse

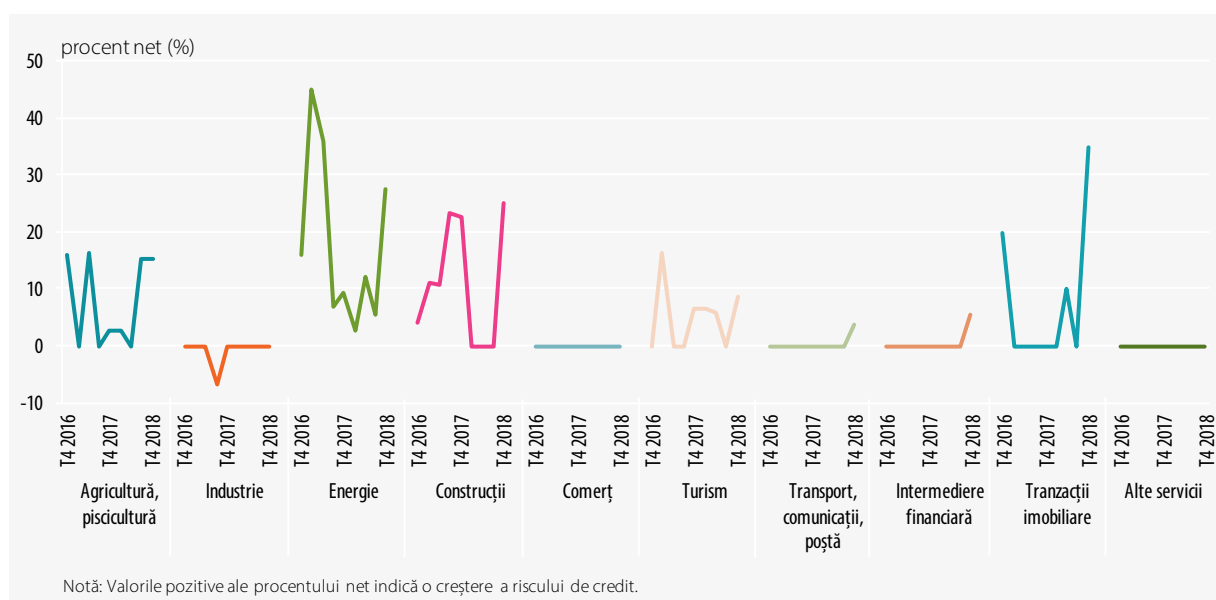

1.4. EVOLUȚII ALE RISCULUI DE CREDIT ASOCIAT CREDITĂRII COMPANIILOR NEFINANCIARE

Riscul de credit defalcat în funcție de sectorul de activitate a înregistrat accentuări semnificative în cazul energiei, construcțiilor și tranzacțiilor imobiliare. Pentru companiile din agricultură riscul a crescut moderat, similar evoluției din trimestrul anterior, iar pentru

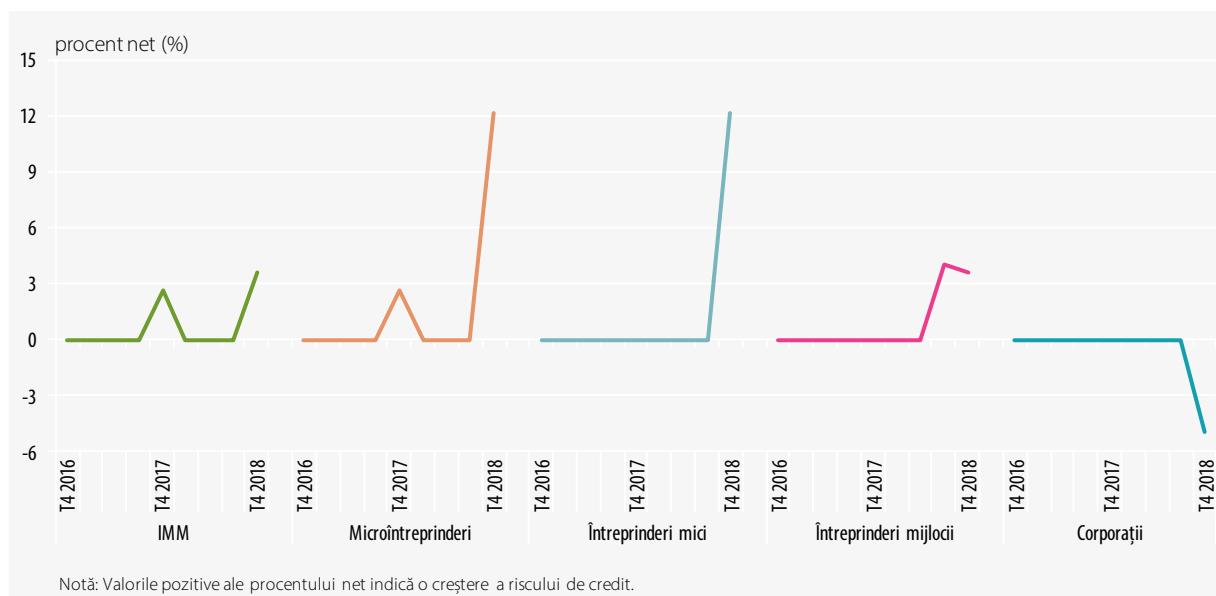
turism și intermediere financiară au fost consemnate modificări marginale ale riscului de credit (Grafic 1.7).

Grafic 1.7. Evoluția riscului de credit pe ramuri de activitate

În T4 2018, clasificarea în funcție de dimensiunea companiilor denotă că băncile au evaluat în creștere riscul de credit, cu o amplitudine moderată pentru microîntreprinderi și întreprinderi mici, în timp ce în cazul corporațiilor acesta este perceput în scădere (Grafic 1.8). Pentru întreprinderile mijlocii, riscul de credit a crescut marginal comparativ cu trimestrul anterior, similar nivelului agregat al indicatorului.

Grafic 1.8. Evoluția riscului de credit pe tipuri de companii

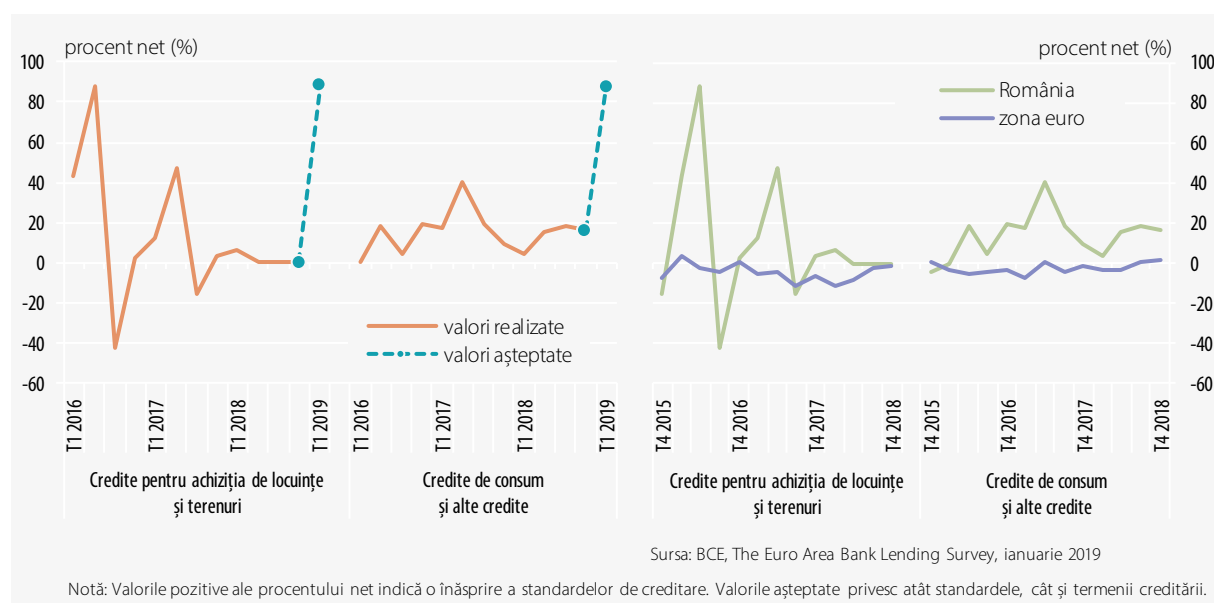
Pierderea în caz de nerambursare (LGD¹) la nivel agregat a crescut cu 10 puncte procentuale, ajungând la o valoare de 39 la sută la T4 2018. În structură, în funcție de sectorul de activitate al companiilor, se observă accentuări semnificative ale nivelului LGD în cazul industriei extractive și al utilităților. De asemenea, sectoarele construcții, comerț, servicii și imobiliare au înregistrat creșteri moderate ale indicatorului LGD.

2. Creditarea populației

2.1. STANDARDELE DE CREDITARE

În ultimul trimestru al anului 2018, instituțiile de credit au păstrat neschimbate standardele de creditare pentru împrumuturile destinate achiziției de locuințe și terenuri și le-au întărit moderat pe cele aferente consumului. În T1 2019, băncile prognozează o înăsprire semnificativă a standardelor de creditare în cazul ambelor segmente de împrumuturi (Grafic 2.1).

Grafic 2.1. Modificarea standardelor de creditare a populației

În T4 2018, standardele de creditare practicate de băncile din zona euro s-au menținut relativ constante în cazul împrumuturilor imobiliare și s-au înăspriț marginal în cazul creditelor de consum. Pentru T1 2019, se anticipează o ușoară înăsprire a standardelor de creditare în cazul împrumuturilor destinate achiziției de locuințe și terenuri și menținerea constantă a acestora în cazul creditelor de consum.

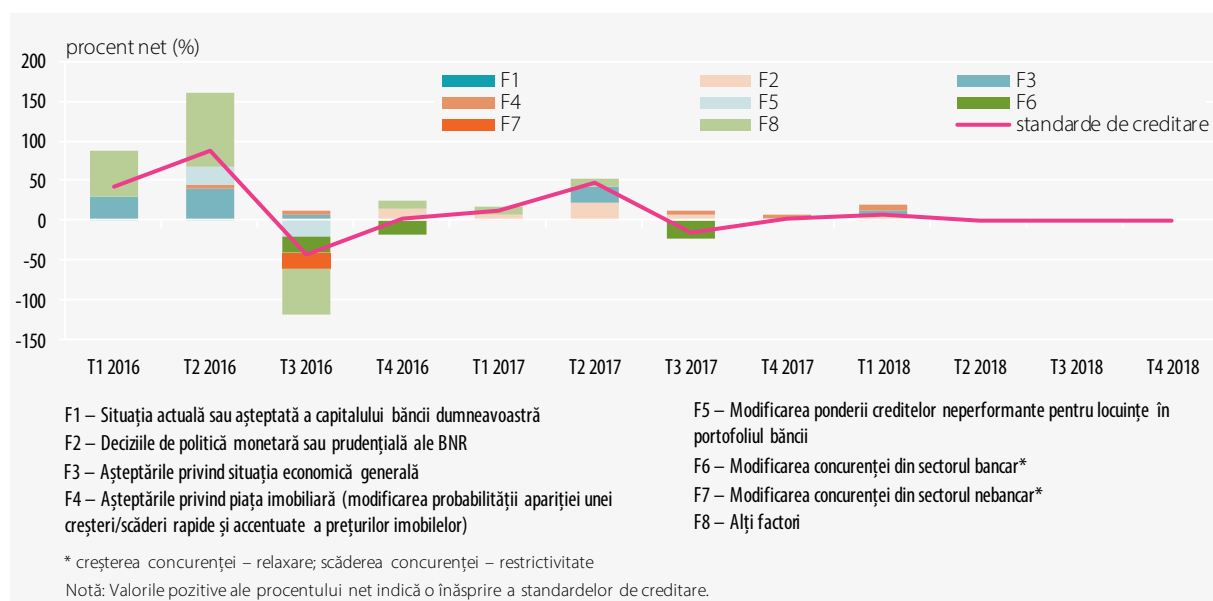
¹ Informația despre LGD pentru creditele acordate atât companiilor, cât și populației, trebuie interpretată cu prudență, având în vedere seria scurtă de date disponibile de către bănci pentru a cuantifica acest indicator.

Pierderea medie în caz de nerambursare (LGD²) pentru creditele populației intrate în această stare³ a înregistrat o creștere de 5 puncte procentuale, ajungând la 51 la sută în T4 2018, comparativ cu 46 la sută în trimestrul anterior. În structură, în aceeași perioadă de referință, LGD aferent tuturor segmentelor de credit destinate populației a cunoscut creșteri după cum urmează: (i) în cazul creditelor imobiliare, de la 32 la sută la 33 la sută, (ii) în cazul creditelor de consum garantate cu ipotecă, de la 35 la sută la 39 la sută, (iii) pentru creditele de consum negarantate cu ipotecă, de la 64 la sută la 68 la sută, (iv) în timp ce LGD aferent cardurilor de credit a consemnat o creștere de la 59 la sută la 62 la sută.

2.2. ASPECTE SPECIFICE CREDITĂRII IPOTECARE (ACHIZIȚIA DE LOCUINȚE ȘI TERENURI)

Similar trimestrului anterior, factorii care influențează standardele de creditare ale împrumuturilor ipotecare nu au înregistrat modificări în T4 2018 (Grafic 2.2).

Grafic 2.2. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

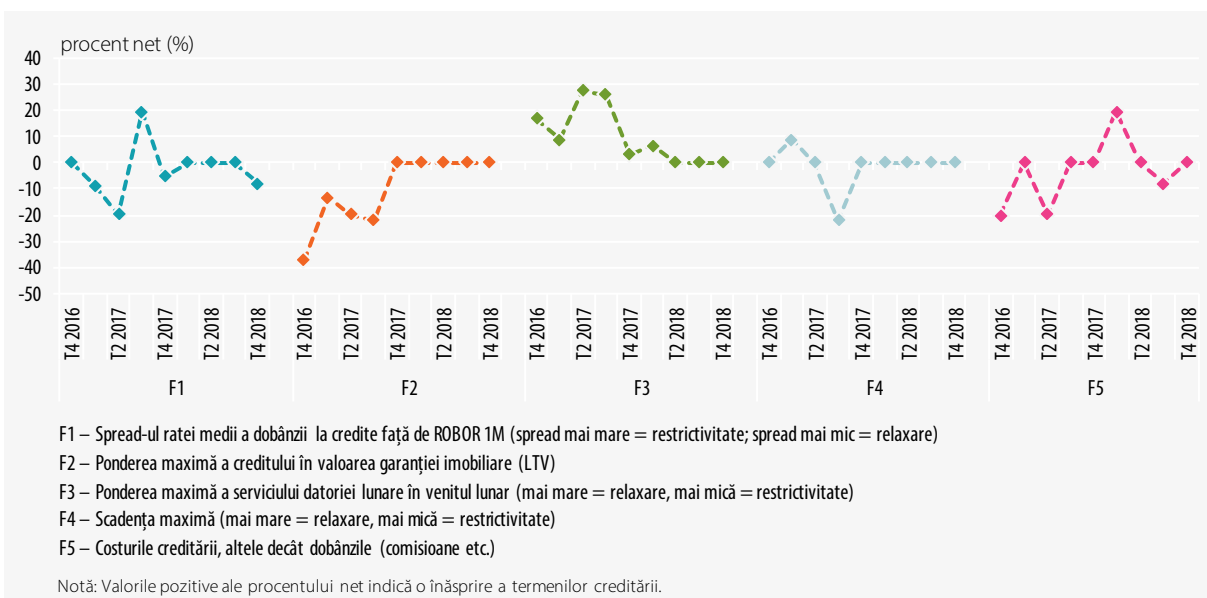

(i) Termenii creditării

În ultimul trimestru din anul 2018, instituțiile de credit au acționat în sensul relaxării marginale a *spread*-ului ratei medii a dobânzii la credite față de ROBOR 1M. Cealalți termeni ai creditării ipotecare au avut o evoluție relativ constantă (Grafic 2.3).

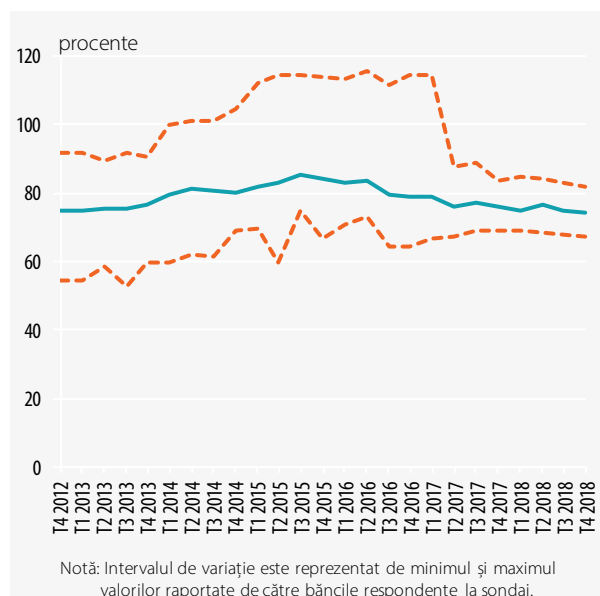
² Informația despre LGD trebuie interpretată cu prudență, având în vedere seria scurtă de date disponibile de către bănci pentru a cuantifica acest indicator.
³ Starea de nerambursare este definită conform Regulamentului BNR nr. 5/2013.

Grafic 2.3. Termenii creditării ipotecare

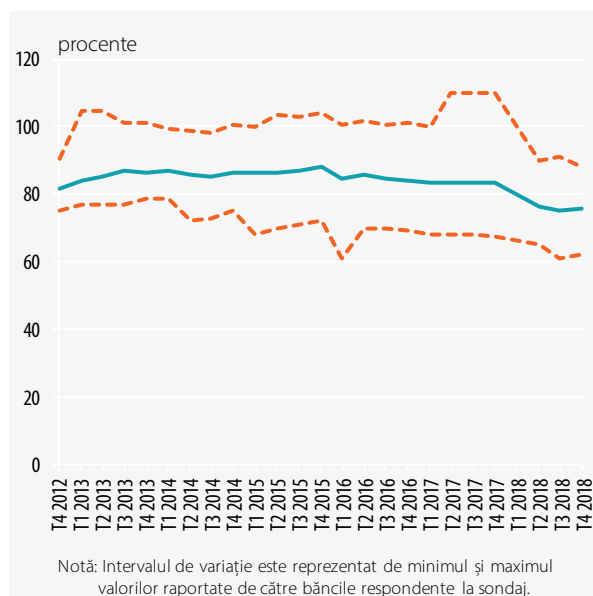

În cazul creditelor ipotecare nou-acordate în T4 2018, valoarea medie a LTV (*loan-to-value*) s-a menținut constantă, la nivelul de 75 la sută, în timp ce pentru portofoliul total de astfel de împrumuturi, LTV a consemnat o creștere de 1 punct procentual, de la 75 la sută în T3 2018 la 76 la sută în T4 2018 (Grafic 2.5).

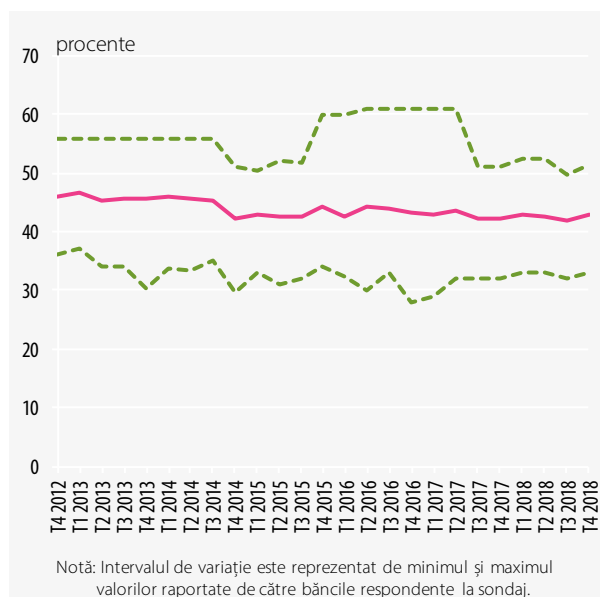
Grafic 2.4. LTV – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele ipotecare nou-acordate în trimestrul analizat

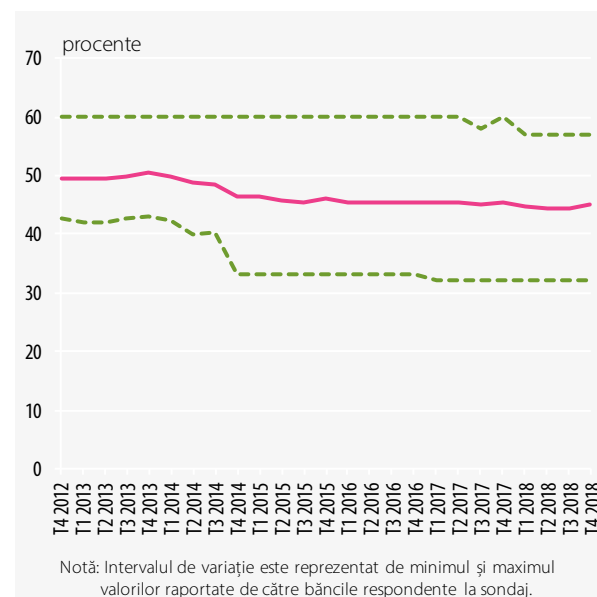
Grafic 2.5. LTV – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru totalul creditelor ipotecare acordate

Grafic 2.6. Grad de îndatorare – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele ipotecare nou-acordate în trimestrul analizat

Grafic 2.7. Grad de îndatorare – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru totalul creditelor ipotecare acordate

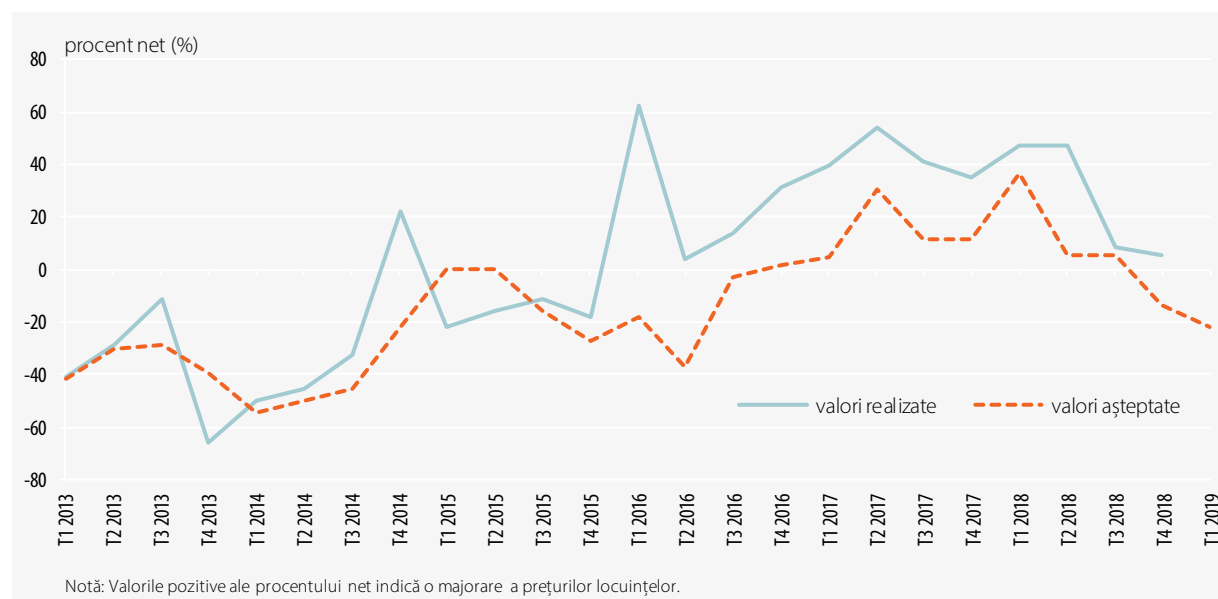

Gradul mediu de îndatorare a cunoscut o creștere de 1 punct procentual atât în cazul portofoliului total de împrumuturi ipotecare (de la 44 la sută la 45 la sută), cât și în cel al creditelor nou-acordate (de la 42 la sută la 43 la sută), Grafic 2.6.

(ii) Evoluția cererii de credite ipotecare și a prețurilor locuințelor

Instituțiile de credit au considerat că în T4 2018, prețurile proprietăților rezidențiale au avut o evoluție relativ constantă. Mai mult, așteptările acestora pentru trimestrul următor sunt de reducere importantă a prețurilor imobilelor (Grafic 2.8).

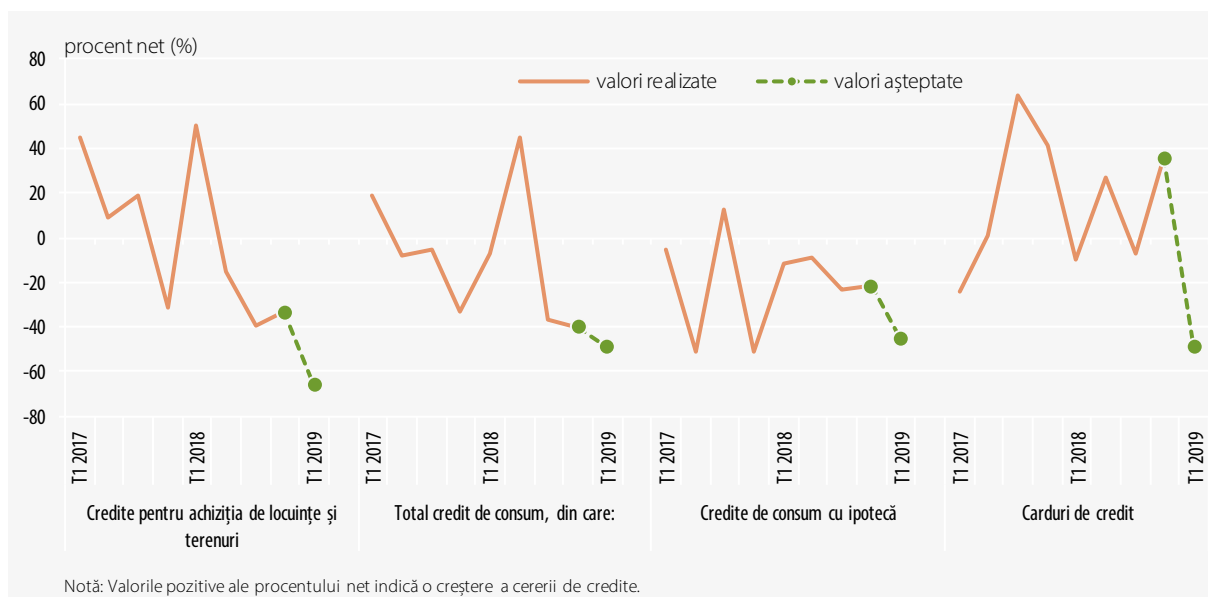
Grafic 2.8. Evoluția prețurilor locuințelor conform aprecierilor băncilor

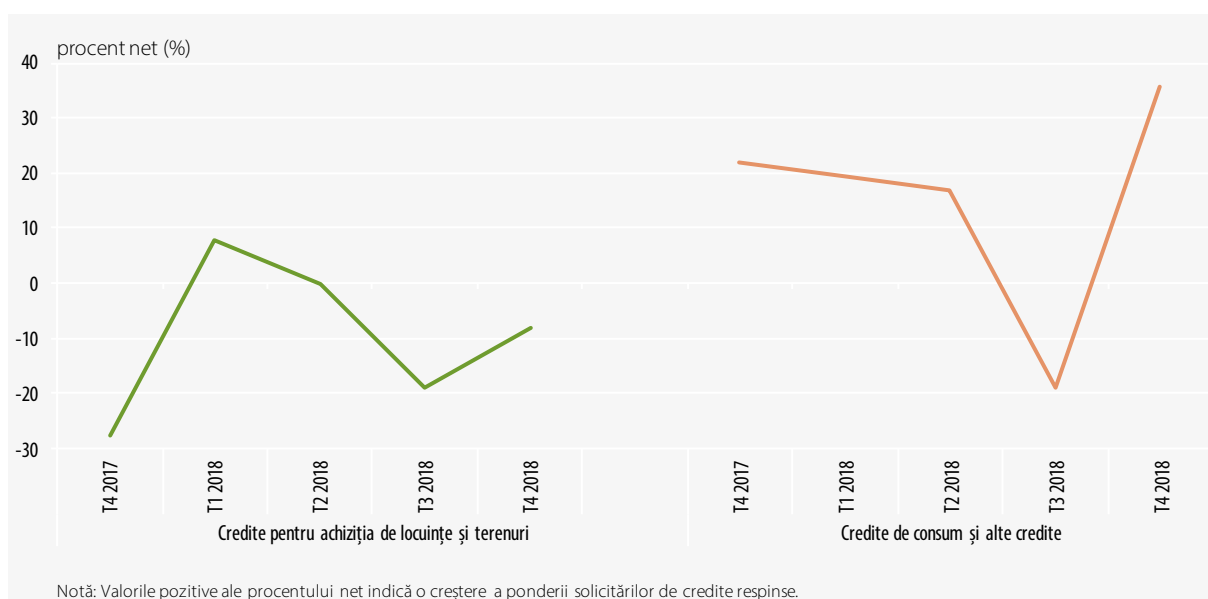
Cererea pentru credite ipotecare a înregistrat o scădere semnificativă în T4 2018 comparativ cu trimestrul precedent (Grafic 2.9), peste estimările inițiale ale băncilor, în timp ce așteptările pentru perioada imediat următoare (T1 2019) sunt de continuare a tendinței de diminuare semnificativă a acesteia.

Grafic 2.9. Modificarea cererii de credite

Numărul solicitărilor respinse de către băncile autohtone s-a diminuat marginal în intervalul T3 2018 – T4 2018 (Grafic 2.10).

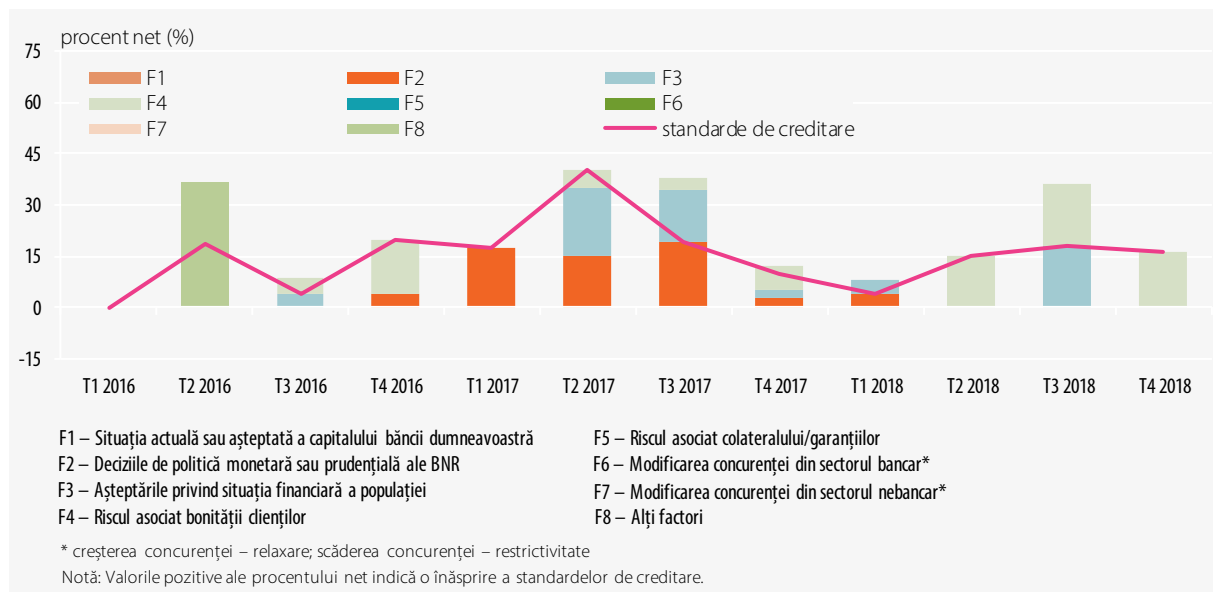
Grafic 2.10. Evoluția ponderii solicitărilor de credite respinse

2.3. ASPECTE SPECIFICE CREDITULUI DE CONSUM

Ultimul trimestru al anului 2018 a fost caracterizat de o întărire moderată a standardelor de creditare pe segmentul împrumuturilor de consum acordate populației. Această dinamică a fost determinată în principal de riscul asociat bonității clienților, ceilalți factori de influență a standardelor de creditare rămânând constanți față de trimestrul anterior (Grafic 2.11).

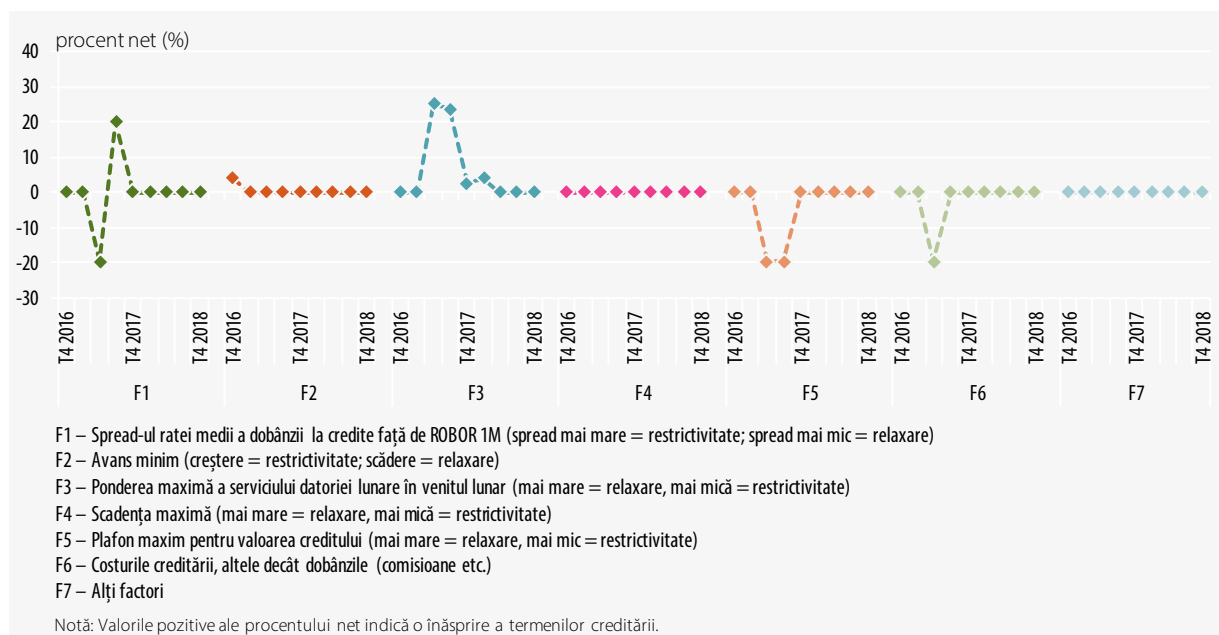
Grafic 2.11. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

(i) Termenii creditării

În T4 2018, termenii contractelor de credit aferente împrumuturilor de consum s-au menținut la un nivel similar celor din trimestrul precedent (Grafic 2.12).

Grafic 2.12. Termenii creditului de consum

(ii) Evoluția cererii de credit de consum

Pe segmentul creditelor de consum, băncile au resimțit o reducere semnificativă a cererii în T4 2018. În funcție de categoria de împrumut, cererea pentru creditele de consum garantate cu ipotecă și pentru cele negarantate a consemnat o diminuare semnificativă, în timp ce în cazul cardurilor de credit aceasta a înregistrat un avans important (Grafic 2.9). Pe acest fond, rata respingerilor solicitărilor de împrumuturi destinate consumului a înregistrat o creștere semnificativă (Grafic 2.10). Așteptările instituțiilor de credit pentru trimestrul următor sunt de continuare a diminuării semnificative a cererii populației pentru credite de consum.

ANEXĂ

Sondajul este efectuat trimestrial de către Banca Națională a României în lunile ianuarie, aprilie, iulie și, respectiv, octombrie și are la bază un chestionar (publicat în cadrul analizei din mai 2008) care este transmis primelor 10 bănci după cota de piață aferentă creditării companiilor și populației. Aceste instituții dețin aproximativ 80 la sută din creditarea acestor sectoare.

Chestionarul este structurat în două secțiuni, urmărind distinct caracteristicile creditului către companii nefinanciare (A) și populație (B). Întrebările vizează opiniile băncilor privind evoluția:

- standardelor de creditare (normele interne de creditare sau criteriile care ghidează politica de creditare a instituțiilor de credit);
- termenilor și condițiilor de creditare (obligațiile specifice agreate de creditor și debitor în contractul de credit încheiat: de exemplu rata dobânzii, colateralul, scadența etc.);
- riscurilor asociate creditării;
- cererii de creditare;
- altor detalii specifice creditării (așteptări privind prețul mediu pe metru pătrat al unei locuințe, ponderea serviciului datoriei în venitul populației, ponderea creditului în valoarea garanției ipotecare etc.).

Răspunsurile la întrebări sunt analizate din perspectiva procentului net.

În cazul întrebărilor care se referă la standardele de creditare, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat înăsprirea standardelor și procentul băncilor care au raportat relaxarea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci au înăspriț standardele de creditare, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci au relaxat standardele de creditare.

În cazul întrebărilor care se referă la cererea de credite, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat creșterea cererii de credite și procentul băncilor care au raportat scăderea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare a băncilor a raportat creșterea cererii de credite, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare a băncilor a raportat scăderea cererii de credite. Procentul net este calculat ținându-se seama de cota de piață a băncilor respondente. În mod similar sunt tratate răspunsurile și la celelalte întrebări, cu specificația că în notele graficelor sunt explicate valorile pozitive ale procentului net.

Opiniile acoperă evoluțiile din ultimele trei luni, iar așteptările se referă la următoarele trei luni.

